

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060207

DOM
2020-07-13
Stockholm

Mål nr
M 751-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-12-21 i mål nr M 5841-18,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljönämnden i Malmö stad
205 80 Malmö

Motpart

VTM Riv AB
Norbergsgatan 21
214 50 Malmö

Ombud: Advokat x

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1536237

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Miljönämnden i Malmö stad förelade VTM Riv AB att senast två månader efter det att beslutet fått laga kraft transportera bort visst avfall från fastigheten FA1 i Malmö kommun och att senast tre månader efter laga kraft inkomma med dokumentation rörande omhändertagandet av avfallet. Föreläggandet förenades i respektive del med vite, benämnt löpande vite, om 15 000 kr respektive 10 000 kr. Föreläggandet förenades dessutom, med stöd av 4 § första stycket lagen (1985:206) om viten, med ett löpande vite för varje ytterligare period på en månad som föreläggandet inte följs i sin helhet.

Efter att bolaget överklagat nämndens beslut avslog såväl länsstyrelsen som mark- och miljödomstolen överklagandet. Nämndens föreläggande fick laga kraft den 20 juli 2018 då Mark- och miljööverdomstolen avslog bolagets ansökan om prövningstillstånd.

Sedan nämnden ansökt om utdömande av vite har mark- och miljödomstolen avslagit ansökan. Nämnden har nu överklagat mark- och miljödomstolens avgörande.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljönämnden i Malmö stad har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska bifalla ansökan om utdömande av vite eller, i andra hand, undanröja mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet dit för fortsatt behandling.

VTM Riv AB har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört bl.a. följande: Vitesföreläggandet har delgetts genom vanlig delgivning, vilket enligt 16 § delgivningslagen innebär att den handling som ska delges skickas eller lämnas till delgivningsmottagaren. Den delgivningsformen var ett i

sammanhanget lämpligt delgivningssätt. Den omständigheten att en adressat eller dennes ombud har överklagat ett beslut utgör ett tillräckligt bevis för att beslutet ska anses delgivet. Bolaget överklagade nämndens föreläggande till länsstyrelsen som inte ändrade detta och delgav bolaget beslutet genom förenklad delgivning. Bolaget överklagade därefter länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen som inte heller ändrade föreläggandet. Slutligen avslag Mark- och miljööverdomstolen bolagets ansökan om prövningstillstånd. Mark- och miljööverdomstolen skickade det beslutet elektroniskt till bolagets ombud som genom vissa e-postmeddelanden bekräftat att bolaget tagit del av beslutets innehåll. Bolaget ska alltså anses delgivet vitesföreläggandet.

Bolaget har i frågan om delgivning anfört följande: Ett vitesföreläggande ska enligt 2 § viteslagen delges adressaten. Bolaget har inte formellt delgetts nämndens beslut. Nämnden har inte uppvisat något delgivningskvitto. Enligt praxis ska kravet på delgivning av vitesföreläggandet även gälla en dom som innehåller ett sådant föreläggande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har avslagit nämndens ansökan om utdömande av vite med hänvisning till bland annat att nämnden inte uppfyllt det formella kravet på delgivning av vitesföreläggandet. Mark- och miljödomstolens domskäl får uppfattas som att domstolen har ansett att kravet på delgivning gäller inte bara vitesföreläggandet utan även för mark- och miljödomstolens dom och Mark- och miljööverdomstolens beslut att inte ge prövningstillstånd efter att vitesföreläggandet överklagats. En fråga i Mark- och miljööverdomstolen är därför vad som krävs beträffande delgivning av högre instansers avgöranden angående vitesförelägganden för att vite ska kunna dömas ut.

Enligt 2 § fjärde stycket viteslagen ska ett vitesföreläggande delges adressaten. Det innebär att vitesföreläggandet ska skickas eller lämnas till adressaten med vanlig delgivning eller att något av de andra förfaranden som anvisas i delgivningslagen (2010:1932) ska användas. I delgivningslagen finns regler om när delgivning ska anses ha skett.

Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare rättsfall uttalat att viteslagens krav på delgivning av rättssäkerhetsskäl inte bara bör gälla det ursprungliga vitesföreläggandet, utan även en dom som innehåller ett sådant föreläggande (se MÖD 2003:87 och Mark- och miljööverdomstolens dom 2016-09-22 i mål nr M 10967-15). I båda fallen hade domstolens prövning av vitesföreläggandet inte föranlett någon annan ändring av detta än att tiden för när föreläggandet skulle fullgöras hade förlängts. Mark- och miljööverdomstolen anser att det nu finns skäl att överväga om denna praxis ska ändras eller nyanseras.

Viteslagens bestämmelse om att delgivning ska ske gäller vitesföreläggandet som sådant. När det gäller en överprövande beslutsmyndighets eller domstols slutliga avgörande efter ett överklagande av föreläggandet finns inte någon särskild föreskrift om att delgivning ska ske.

Vid de allmänna domstolarnas handläggning av bland annat mål om viten tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. I fråga om delgivning anges där att om någon ska underrättas om innehållet i en handling ska delgivning ske om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om underrättelse framgår att delgivning bör ske. I övrigt bör delgivning tillgripas bara om det behövs med hänsyn till omständigheterna. (46 § ärendelagen)

Innebörden av 46 § ärendelagen är att domstolen, om det saknas en särskild föreskrift om delgivning, i varje enskilt fall ska pröva om formell delgivning är befogad. När delgivning behövs är det ofta fråga om att domstolen inte får eller bör vidta ingripande åtgärder mot den som inte känner till innehållet i handlingen och därför inte på ett betryggande sätt beretts möjlighet att tillvarata sina rättigheter. (Se Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden En kommentar, tredje uppl. s. 389 f.)

Bestämmelser om förvaltningsmyndigheters handläggning av ärenden finns i förvaltningslagen (2017:900). Enligt 33 § tredje stycket förvaltningslagen bestämmer myndigheten hur en underrättelse om ett beslut ska ske och om det ska ske genom delgivning.

I mål om utdömande av vite bör därför frågan om krav på delgivning av en överprövande instans tidigare avgörande rörande det överklagade vitesföreläggandet bedömas med hänsyn till innehållet i avgörandet. Om ett vitesföreläggande ändras av högre instans så att det blir mer ingripande för adressaten måste kravet på formell delgivning alltid upprätthållas. I de fall adressaten har överklagat vitesföreläggandet och den högre instansen ändrar föreläggandet genom att göra det mindre ingripande kan det dock finnas anledning att se annorlunda på kravet på delgivning. Detsamma gäller om överklagandet avslås eller tiden för föreläggandets fullgörande senareläggs. I en sådan situation kan inte rättssäkerheten kräva att överinstansens avgörande formellt delges adressaten.

Mot denna bakgrund bedömer Mark- och miljööverdomstolen nu – till skillnad från vad som kommit till uttryck i tidigare avgöranden – att kravet på delgivning i 2 § fjärde stycket viteslagen inte ska tillämpas för överinstansens avgörande rörande ett av adressaten överklagat vitesföreläggande som inte är mer ingripande för denne än det ursprungliga föreläggandet.

I det nu aktuella fallet har varken länsstyrelsen eller mark- och miljödomstolen ändrat vitesföreläggandet sedan VTM Riv AB överklagat det och Mark- och miljööverdomstolen har inte gett prövningstillstånd. Att de högre instansernas avgöranden delgetts bolaget har därmed inte varit en förutsättning för vitets utdömande.

Frågan är då om nämndens vitesföreläggande delgetts bolaget. Enligt 16 § delgivningslagen sker vanlig delgivning genom att den handling som ska delges skickas eller lämnas till delgivningsmottagaren. Av 18 § samma lag framgår att delgivning anses ha skett när delgivningsmottagaren har tagit emot handlingen. Det gäller oavsett på vilket sätt handlingen har kommit delgivningsmottagaren till handa. Det ska framgå att delgivningsmottagaren har mottagit handlingen, men det ställs inte något krav på att det ska ske på ett visst sätt. Vid prövningen av om handlingen har tagits emot ska det i stället göras en helhetsbedömning på grundval av den föreliggande utredningen (se NJA 2013 s. 364).

I det diariet kort som nämnden gav in till mark- och miljödomstolen har antecknats att vitesföreläggandet riktat till VTM Riv AB sändes ut den 21 juni 2017. Nämnden har inte uppvisat något delgivningskvitto som bevis på att bolaget har mottagit föreläggandet. Det överklagande av beslutet som bolagets ombud gett in till nämnden den 16 juli 2017 och bolagets argumentation hos länsstyrelsen utgör dock enligt Mark- och miljööverdomstolens uppfattning ett tillräckligt bevis för att bolaget har tagit emot vitesföreläggandet.

Det har således inte funnits skäl att avslå nämndens ansökan om utdömande av vite med hänvisning till att vitesföreläggandet inte delgetts.

Mark- och miljödomstolen har även ansett att ansökan om utdömande av vite ska avslås eftersom ansökan enligt domstolen saknar ett tydligt startdatum för den tidsperiod som avses. Mark- och miljödomstolen har vid denna bedömning särskilt beaktat målets straffrättsliknande karaktär och ansökan har avslagits utan att nämnden förelagts att förtydliga ansökan.

I denna del konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att det i ärendelagen finns regler om att sökanden, om ansökan är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för en prövning i sak, ska föreläggas att komplettera sin ansökan med risk för att den annars kan komma att avvisas (10 §). Den försiktighet som domstolen ska iaktta i vitesmål med hänsyn till vitets straffliknande karaktär innebär inte att domstolen är förhindrad att reda ut en eventuell otydlighet i nämndens ansökan. Mark- och miljödomstolen har därmed inte heller med hänvisning till en otydlighet av det slag som domstolen har uppfattat haft skäl för att avslå ansökan.

Sammanfattningsvis har det inte funnits skäl för att avslå nämndens ansökan om utdömande av vite på de grunder som mark- och miljödomstolen har gjort. Mark- och miljödomstolens dom ska därför undanröjas och målet återförvisas dit för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast 2020-08-03

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Birgitta Bylund Uddenfeldt, referent, och Li Brismo samt tf. hovrättsassessorn Erik Stålhammar.

Föredragande har varit Filip Fava.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-12-21
meddelad i
Växjö

Mål nr M 5841-18

PARTER

Sökande

Malmö stad, Miljönämnden
205 80 Malmö

Motpart

VTM Riv AB
Norbergsgatan 21
214 50 Malmö

SAKEN

Utdömande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår ansökan om utdömande av vite.

BAKGRUND

Miljönämnden i Malmö kommun (nämnden) beslutade den 21 juni 2017 att förelägga VTM Riv AB (bolaget) att till godkänd mottagare transportera bort allt avfall och farligt avfall inklusive den s.k ”vallen” från verksamhetsområdet inom del av fastigheten FA1 i Malmö kommun. Åtgärderna skulle vara genomförda senast två månader efter att beslutet vunnit laga kraft. Nämnden förelade även bolaget att – senast tre månader efter att beslutet vunnit laga kraft – inkomma med en redovisning av vilken typ och mängd av avfall som har tagits om hand samt kvitto från mottagare. Föreläggandet förenades i respektive del med ett löpande vite om 15 000 kr respektive 10 000 kr för varje ytterligare månad som föreläggandet inte följts i sin helhet. Bolaget överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Skåne län, som den 29 december 2017 avslog överklagandet. Efter detta överklagade bolaget länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen i Växjö, som avslog överklagandet den 17 maj 2018 (mål M 221-18). Domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen, som den 20 juli 2018 nekade bolaget prövningstillstånd (mål M 5286-18).

Nämnden har nu hos mark- och miljödomstolen ansökt om att det förelagda vitet ska dömas ut.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att bolaget ska förpliktas att betala löpande vite på sammanlagt 25 000 kr. Ansökan avser överträdelse som konstaterats den 5 november 2018.

15 000 kr av vitet är avhängigt att bolaget senast två månader efter att beslutet vunnit laga kraft ska ha transporterat bort allt avfall, inklusive ”vallen” från verksamhetsområdet inom del av fastigheten FA1. Allt avfall och farligt avfall ska lämnas till godkänd mottagare.

10 000 kr av vitet är avhängigt att bolaget senast två månader efter att beslutet vunnit laga kraft ska inkomma med en redovisning av vilken typ och mängd av avfall som har tagits omhand, samt kvitto från mottagare.

Till stöd för yrkandet har nämnden anfört bl.a. följande. Av mark- och miljödomstolens och Mark- och miljööverdomstolens domar följer att bolaget skulle ha vidtagit åtgärder i enlighet med föreläggandet senast den 20 september 2018. Uppgifter skulle ha skickats in senast den 20 oktober 2018. Att bolaget överklagat föreläggandet visar att bolaget blivit delgivet detta. Bolaget begärde den 24 augusti 2018 anstånd med att vidta åtgärder och inkomma med uppgifter inom utsatt tid. Anstånd beviljades till den 2 november 2018. Nämnden utförde den 5 november 2018 en uppföljande inspektion för att kontrollera om föreläggandet efterlevts. Det konstaterades då att saneringsåtgärder inte vidtagits i enlighet med beslutet. Någon redovisning i enlighet med beslutet hade heller inte skett. Nämnden meddelade bolaget att ett uppföljande besök gjorts på fastigheten och att man konstaterat att åtgärder inte vidtagits denna gång heller. Bolaget bemötte detta och angav att de inte glömt eller nonchalerat föreläggandet. Dock behövde de fram till den 15 november 2018 för att inkomma med begärda handlingar. Några sådana inkom inte. Nämnden genomförde ett nytt tillsynsbesök den 15 november 2018. Vid besöket konstaterades att några åtgärder inte vidtagits.

DOMSKÄL

Ett vitesföreläggande ska delges adressaten (2 § fjärde stycket lagen [1985:206] om viten). Att föreläggandet ska delges adressaten innebär att beslutet ska ges till känna på något av de sätt som anvisas i delgivningslagen (2010:932). Förutom formlig delgivning krävs även att adressaten genom detta förfarande eller på annat sätt fått kännedom om föreläggandet. Det är först när båda dessa förutsättningar är uppfyllda som föreläggandet kan sägas vara bindande för adressaten i den meningen att vitet kan dömas ut om föreläggandet inte har följts. Ordinära vitespåbud förfaller och kan fortsättningsvis inte tillämpas om dessa båda krav inte är uppfyllda inom den föreskrivna tidsfristen (se Rune Lavin, viteslagstiftningen- en kommentar [22 mars 2018], kommentaren till 2 § under rubriken Delgivning).

I rättsfallet MÖD 2003:87 hade en länsstyrelse förelagt en verksamhetsutövare att vid vite låta efterbehandla en täkt före ett visst datum. Efter överklagande ändrade

miljödomstolen beslutet endast genom att sträcka ut tiden något. Efter fullgörandeti- dens utgång ansökte länsstyrelsen om utdömande av vite. Miljödomstolen avslog ansökan eftersom den första domen där föreläggandet fastställdes inte hade delgivits verksamhetsutövaren. Miljööverdomstolen delade uppfattningen och anförde att av rättssäkerhetsskäl bör kravet på delgivning inte bara gälla det ursprungliga vites- föreläggandet, utan även en dom som innehåller ett sådant föreläggande.

I rättsfallet MÖD 2013:10 ansåg Mark- och miljööverdomstolen att kravet på del- givning av vitesföreläggande enligt 2 § viteslagen inte omfattar ett beslut av en kommunal nämnd som i sak endast innebär att tiden för fullgörande av vitesföreläg- gandet förlängs. Mark- och miljööverdomstolen ansåg att delgivning inte krävdes och att omständigheterna i detta mål skilde sig från situationen i MÖD 2003:87 på ett sådant sätt att beslutet om förlängd tid i sak endast inneburit att tiden för fullgö- rande av vitesföreläggandet flyttats fram och närmast var att betrakta som ett beslut om anstånd.

I nu aktuellt mål har mark- och miljödomstolen förelagt nämnden den 7 december 2018 att komplettera ansökan om utdömande av vite med bevis om att nämndens föreläggande, mark- och miljödomstolens dom samt Mark- och miljööverdomsto- lens beslut delgetts bolaget. Nämnden anförde med anledning av detta att eftersom bolaget överklagat föreläggandet till Länsstyrelsen i Skåne län, till mark- och miljö- domstolen och till Mark- och miljööverdomstolen, hade man genom detta visat att man blivit delgiven. Att bolaget i en av sina skrivelser hänvisat till den 20 septem- ber 2018 som sista dag att vidta de ifrågavarande åtgärderna visar även det att man måste ha läst och varit medveten om Mark- och miljööverdomstolens beslut att vägra prövningstillstånd. Detta eftersom föreläggandet gett bolaget två månader ef- ter laga kraftvinnandet att utföra åtgärderna, och Mark- och miljööverdomstolens beslut meddelades den 20 juli 2018.

Några uppgifter från nämnden angående delgivning i form av delgivningskvitto el- ler liknande bevis, har inte lämnats till domstolen. Det som nämnden har anfört och de handlingar som åberopats till stöd för ansökan om utdömande av vite visar inte

att, och i så fall när, bolaget delgivits eller på vilket sätt det i sådant fall har skett. Nämnden har därmed inte uppfyllt det formella kravet att vitesföreläggandet ska ha delgivits adressaten. De formella förutsättningarna för att döma ut vitet föreligger således inte och nämndens ansökan ska redan på denna grund avslås.

Vidare finner domstolen det oklart vilken tidsperiod nämndens ansökan egentligen avser. Nämnden har i sin ansökan om utdömande av vite hävdade att de olika åtgärderna skulle vara vidtagna två respektive tre månader efter att beslutet ägde laga kraft. Tidpunkten för detta menar man var den 20 juli 2018. Nämnden har dock också beviljat bolaget anstånd till den 2 november 2018 med att uppfylla föreläggandet. Domstolen kan därmed konstatera att nämndens yrkande om löpande vite saknar ett tydligt startdatum. Nämnden har således även på denna grund inte nått upp till de formella krav som ställs på en ansökan om utdömande av vite.

Vid bedömningen har mark- och miljödomstolen, som ovan nämnts, lagt särskild vikt vid att mål om utdömande av vite har straffrättsliknande karaktär och stränga krav måste därför ställas på den talan som förs av nämnden. Domstolen ska således vara försiktig med att föra in utredning i målet som kan vara till nackdel för den enskilde. Domstolen konstaterar således att förutsättningar för att döma ut vitet saknas och ansökan ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-02)

Överklagande senast den 11 januari 2019.

Lena Pettersson

Mats Käll

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Mats Käll. Föredragande har varit beredningsjuristen Martin Johansson.